

#DKVILD
SAMMEN OM ET VILDERE DANMARK

Projektindstilling til:

Danmarks VILDESTE kommune

TØNDER
KOMMUNE

Finale grønbogen

Kommunenavn:

Tønder Kommune

Kontaktperson:

Jan Daniel Fandrey, jadfa@toender.dk, 7492 9263

Jeres VILDE projektside:

Informationer om de igangsatte projekter i Tønder Kommune, herunder finaleprojektet findes her: <https://www.toender.dk/service-og-selvbetjening/klima-natur-og-vand/danmarks-vildeste-kommune/er-tonder-kommune-danmarks-vildeste-kommune/>

Finaleprojektets titel/overskrift: Juvre Eng sø

Kort beskrivelse af projektet:

Tønder Kommune har i samarbejde med to private lodsejere, Nationalpark Vadehavet og AAGE V. JENSEN NATURFOND igangsat etableringen af et større sø- og vådområde på ca. 23 ha i Juvre Enge på Rømø. Projektets formål er, at skabe en naturperle til gavn for især fugle og padder, hvor der i dag ikke er større arealer med ferskvand.

Der er inden for projektområdet planlagt og påbegyndt etablering af en større sø på ca. 10 ha og 8 små bekkasinskrab på hver ca. 400 m². I søen etableres der flere små øer. Arealet omkring søen skal efterfølgende afgræsses ekstensivt med kødkvæg og det forventes at engene vil udvikle sig fra kulturrenge domineret af rajgræs, til mere artsrige enge med mere naturlig hydrologi.

Bekkasinskrabene vil skabe bedre levevilkår for strandtudsens, der er en bilag IV-art.

Strandtudsens har tidligere været meget udbredt på Rømø, men har i mange år været i tilbagegang.

Med den kystnære placering midt i Vadehavet og med Vadehavets meget store fugleforekomster, forventes det, at det kommende naturareal med søen, småøer, bekkasinskrabene og engene, vil tiltrække mange fugle. Blandt kommende ynglefugle i området forventes bl.a. skeand, knarand, grågås, troidand, fjordterne, havterne, klyde, rødben, stor kobbersnepe, strandskade og vibe. På sigt vil der måske også kunne komme brushane, engryle, sorthalset lappedykker, lille præstekrave, hættemåger, sandterne og skestork.

Når de store fugletræk kommer til Vadehavet i for- og efteråret, forventes en lang række ænder, gæs og vadefugle, at kunne bruge området som rasteplass, eksempelvis ved højvande i Vadehavet eller kraftig blæst/storm.

Flere af disse fugle er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området F65 Vadehavet - Rømø og optaget på den danske rødliste.

En stor trussel for ynglefuglene i vadehavsområdet er ræv og mårhund, der begge findes på Rømø. Disse rovdyr æder både fugleunger, æg og padder. For at sikre de sårbare dyr, opføres et såkaldt prædator-sikkert hegn og/eller en flydespærre rundt om hele projektområdet, så de trygt kan yngle.

Projektet vil give bedre levevilkår for fuglene i Natura 2000-området. En lang række andre dyre- og plantearter vil ligeledes kunne etablere sig i området, så den lokale biodiversitet styrkes.

Tønder Kommune, AAGE V. JENSEN NATURFOND og Nationalpark Vadehavet understøtter projektet økonomisk. DN og DOF har desuden skriftligt givet deres opbakning til projektet.

Hvorfor skal netop dette projekt og jeres kommune kåres som Danmarks VILDESTE:

Dette projekt vil omdanne en kedelig ensartet kulturreng til det vildeste fugleparadis, der samtidig tilgodeser strandtudsens. Vi forventer at se en eksplosion i biodiversiteten, både planter, insekter, bløddyr, fugle og padder vil stortrives, og ræven og mårhunden kan kun

kigge på fra ydersiden af hegnet.

Beskriv hvordan projektet lever op til de overordnede bedømmelseskriterier

- **Nytænkende:** Fordi biodiversitet, klima og klimasikring tænkes sammen i dette projekt, og en ny type prædator-hegn skal sikre ynglesuccesen.
- **Engagerende:** Projektet er et resultat af et samarbejde mellem lokale lodsejere, Tønder Kommune, Nationalpark Vadehavet, AAGE V. JENSEN NATURFOND, DOF og DN.
- **Vedvarende:** 1. spadestik er taget d. 3. marts 2022 og etableringen forventes at være afsluttet medio 2023. Projektet er herefter blivende og bliver omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.
- **Stort:** 23 ha kultureng omdannes til ca. 10 ha stor sø med 8 omkringliggende bekkasinskrab og eng til ekstensiv afgræsning.
- **Intelligent:** Både biodiversiteten og klimaet er vindere i dette projekt. Det opgravede materiale bruges til nødvendig kystsikring på stedet, og herved spares 9.500 lastbiltransporter til og fra fastlandet.

Hvilken læring har kommunekonkurrencen givet, som kan bruges fremadrettet i kommunens(-ernes) naturindsatser? Tag ud og mød folk, snak med folk, se og hør på folk. Der er så mange gode idéer derude, og mange mennesker vil gerne være med til at gøre en forskel. De skal bare lige have lidt hjælp og vejledning til at komme i gang og det gøres bedst derude.

Beskriv/illustrer kommunens bedste, billigste og delbare VILDE råd, som andre kommuner kan lade sig inspirere af:

Vores bedste råd er tidligt at inddrage flere forskellige parter i projekter. Ved at inddrage eksempelvis foreninger, flere lodsejere, myndigheder og andre organisationer, herunder fx nationalparker, Naturstyrelsen mv., får vi en større idépulje, større medejerskab, mere lokal viden, faglighed på et højere plan, bedre økonomi, og måske et større projektområde. Man kan på den måde opnå en givende synergieffekt og et projekt bliver ikke ringere af, at der står flere navne på projektskiltet. I fællesskab kan vi mere!

Se fotoet fra Visby, hvor lokale borgere har hjulpet hinanden med at forøge biodiversiteten i byens grønne område.

Bilag

Planche over projekt

Foto fra 1.spadestik - Gæster

Foto fra 1.spadestik - Gravemaskine

Foto af godt råd - Fællesskab